Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

§ 82

Valtuustoaloite ratikkavuorojen lisäämiseksi - Keskustan valtuustoryhmä ym.

TRE:4263/08.00.01/2026

Valmistelija / lisätiedot:
Huhtala Leena

Valmistelijan yhteystiedot
Joukkoliikennesuunnittelija Leena Huhtala, puh. 044 430 9088, etunimi.k.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä
Hallintosihteeri Noora Jalonen, puh. 040 142 4654, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös
Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Periviita Mika, Joukkoliikennejohtaja

Päätösehdotus
Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Keskustan valtuustoryhmän ym:n valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi. Aloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa mainittuihin toimenpiteisiin.

Perustelut
Keskustan valtuustoryhmä ja muut allekirjoittaneet ovat 24.8.2026 tehneet valtuustoaloitteen ratikkavuorojen lisäämisestä, etenkin tapahtumien aikana. Valtuustoaloitteessa nostetaan esille, että kesän 2026 tapahtumissa on joukkoliikenteessä ollut ruuhkaisuutta eikä lisävuoroja ole järjestetty esimerkiksi Lentävänniemen ratikalle. Valtuustoaloitteessa halutaan:

1. selvittää mahdollisuuksia lisätä joukkoliikenteen kapasiteettia ja ratikkavuoroja ennakoidusti suurten yleisötapahtumien yhteydessä
2. kehittää toimintamallia, jossa merkittävät tapahtumat ja niiden arvioitu yleisömäärä huomioidaan nykyistä järjestelmällisemmin joukkoliikenteen kapasiteetin ja vuorotarjonnan suunnittelussa
3. selvittää ratikan yöliikenteen laajentamista erityisesti viikonloppuisin ja suurten tapahtumien yhteydessä
4. liikennöidä ratikalla Lentävänniemeen nykyistä myöhemmin

Matkustajamäärät ja vuorotarjonnan kohdennus

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikenne (Nysse) on jo useamman vuoden ajan raportoinut joukkoliikennelautakunnalle matkustajamäärien

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

kehitystä eri kellonaikoina, osana kesäkauden ja talvikauden päätöksentekoa. Palvelutasopäätöksessä on kuvattu, miten matkustajamäärät vaihtelevat päivästä ja kellonajasta riippuen. Tämä myös vaikuttaa siihen, miten palvelutarjontaa kohdennetaan eri aikoihin.

Kesäkauden 2026 raportointi toteutetaan osana kesäkauden 2027 päätöksentekoa. Kesäkaudella 2026 arkipäivisin tehtiin keskiarvollisesti 127 100 nousua, lauantaisin 109 500 nousua ja sunnuntaisin 71 800 nousua. Kelloaikakohtaisesti matkustajamäärät osuvat arjen, lauantain ja sunnuntain osalta tilastollisesti eniten keskipäivään, jolloin myös vuoromäärä on merkittävin. Alla olevassa taulukossa on kuvattu kesän 2026 matkustajamääriä tuntikohtaisesti arkisin, lauantaisin ja sunnuntaisin:

- kello 04-07 välillä: arkisin noin 6 %, lauantaisin noin 1,9 %, sunnuntaisin noin 2,5 %
- kello 07-09 välillä: arkisin noin 11 %, lauantaisin noin 4,1 %, sunnuntaisin noin 3,3 %
- kello 09-14 välillä: arkisin noin 30,5 %, lauantaisin noin 33,6 %, sunnuntaisin noin 31,0 %
- kello 14-19 välillä: arkisin noin 39,1 %, lauantaisin noin 38,7 %, sunnuntaisin noin 41,7 %
- kello 19-22 välillä: arkisin noin 10,9 %, lauantaisin noin 14,4 %, sunnuntaisin noin 13,8 %
- kello 22-04 välillä: arkisin noin 2,6 %, lauantaisin noin 7,3 %, sunnuntaisin noin 7,7 %

Vuorojen määrä taulukoituna kesältä 2026 arkisin, lauantaisin ja sunnuntaisin. Arkisin vuoroja on noin 4 382 kpl, lauantaisin noin 3 463 kpl ja sunnuntaisin noin 2 568 kpl:

- kello 04-07 välillä: arkisin noin 8,6 %, lauantaisin noin 4,2 %, sunnuntaisin noin 3,9 %
- kello 07-09 välillä: arkisin noin 12,4 %, lauantaisin noin 7,2 %, sunnuntaisin noin 5,2 %
- kello 09-14 välillä: arkisin noin 30,9 %, lauantaisin noin 31,7 %, sunnuntaisin noin 31,9 %
- kello 14-19 välillä: arkisin noin 31,1 %, lauantaisin noin 33,5 %, sunnuntaisin noin 34,9 %
- kello 19-22 välillä: arkisin noin 12,8 %, lauantaisin noin 14,9 %, sunnuntaisin noin 15,1 %
- kello 22-04 välillä: arkisin noin 4,3 %, lauantaisin noin 8,5 %, sunnuntaisin noin 9 %

Vuorojen ja matkustajamäärän suhdeluvusta nähdään, että nykyinen tarjonta on kohdennettu kysyntään nähden toimivaksi kokonaisuudeksi.

Nykyinen toimintamalli jo vakiintuneilla tapahtumilla

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Isojen tapahtumien aikana Nysse on jo useampien vuosien aikana järjestänyt liikennöintiä isoihin ja vakiintuneisiin tapahtumiin lisäämällä yöliikennettä arkipäiviin. Tällaisia esimerkkejä ovat muun muassa Tammerfestin aikana torstain keikkapäivä, jolloin liikennöidään perjantain ja lauantain välisen yön yö-vuorot (pe-vuorot), pitkäperjantai, jolloin on liikennöity perjantain ja lauantain välisen yön yö-vuorot (pe-vuorot), Hämeenkadun Appro, jolloin torstaina on liikennöity perjantain ja lauantain välisen yön yö-vuorot (pe-vuorot), vappuaatto, jolloin on liikennöity perjantain ja lauantain välisen yön yö-vuorot (pe-vuorot) tai itsenäisyyspäivän aatto, jolloin on liikennöity perjantain ja lauantain välisen yön yö-vuorot (pe-vuorot). Nämä esimerkit ovat jo vakiintuneita poikkeuspäivä, jolloin liikennettä on lisätty yöaikaan tarjoamaan yhteyksiä erilaisista tapahtumista. Harkinnan mukaan perjantain ja lauantain välisiä yövuoroja on lisätty myös muille päiville, mutta toimenpide tehdään aina harkinnan pohjalta, sillä perjantain ja lauantain välisten yövuorojen lisääminen bussiliikenteessä kustantaa lähes 5 000 € enemmän. Ratikkaliikenteessä linjan 3 vuorotarjonnan laajentaminen kustantaa arviolta noin 1 500-2 000 €.

Muita jo vakiintuneita toimintamalleja Nyssellä on käytössä Tampereen messu- ja urheilukeskuksen kanssa, joista sovitaan aina erikseen TESC:n kanssa. Messubussilinjat 101 (Keskustori-Messukeskus), 102 (Länsi-Tampere-Messukeskus) ja 104 (Hervanta-Messukeskus) aktivoidaan käyttöön tarvittaessa. Yleisesti linja 101 aktivoidaan useampiin messutapahtumiin ja linjat 102 ja 104 merkittävien messujen ajaksi muun muassa Suomen Kädentaidot -messujen aikana. Messubusseja liikennöidään normaalisti Nyssen linja-autoilla, ne näkyvät Nyssen reittioppaassa ja niissä on käytössä Nyssen matkustusehdot.

Tämän lisäksi olemme Nyssessä jo pitkään lisänneet liikennettä tarvittaessa myös bussipuolelle tapahtumien ajaksi. Tietylle linjalle ei välttämättä lisätä yöaikaan vuoroja vaan Nyssen bussiliikenteen valvomokeskus ohjeistaa tilattuja linja-autoja siirtymään Keskustorilta tietylle linjalle, mikäli linjan kuljettaja yöaikaan ilmoittaa, että vuoro on tullut täyteen, eivätkä kaikki matkustajat ole mahtuneet kyytiin. Näin olemme toimineet esimerkiksi vuoden 2026 Blockfesteillä, jolloin kolme linja-autoa oli varmistamassa kapasiteettia suosituimmille linjoille.

Toinen vaihtoehto on ollut, että liikennettä otetaan aikataulutettuna tietylle linjalla, ja sille annetaan selvät aikataulut, kuten linjalla 10 on toimittu Pyynikin kesäteatterin tai Festivaali-festivaalin kanssa jo useampien vuosien aikana.

Tapahtumajärjestäjien ilmoituskanava tapahtumista Nyssen nettisivuilla

Nyssellä on ollut käytössä jo useamman vuoden aikana tapahtumien järjestäjille oma nettisivu, jonka kautta on pystynyt tilaamaan muun muassa tapahtumalippuja tai ilmoittamaan tapahtumasta Nyssen nettisivuilla osoitteessa https://www.nysse.fi/tapahtumat.
html. Ilmoituksen avulla pystymme joukkoliikenteessä paremmin

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

huomioimaan joukkoliikenteen vuorotarjonnan ja mahdollisen lisäliikenteen. Olemassa oleva ilmoituskanava on jo löytänyt käyttäjiä, ja sitä kautta olemme pystyneet saamaan joukkoliikennettä paremmin kohdennetuksi tapahtumiin. Lisäliikennettä laitetaan aina harkinnan mukaan eri alueille, pohjautuen tapahtumajärjestäjän ilmoittamaan osallistujamäärään. Ilmoitus tapahtumasta on tultava Nysselle riittävän ajoissa, jotta myös liikennöitsijä pystyy suunnittelemaan lisäliikenteen työvuoroihin, ja liikenne pystytään tarvittaessa viemään reittioppaaseen. Vuonna 2025 Nyssen nettisivujen kautta saatiin noin 15-20 ilmoitusta tapahtumista.

Kesän 2026 tapahtumien koonti

Kesän 2026 tapahtumien osalta saimme nettisivujen kautta yhteensä neljä tapahtumailmoitusta. Kaikkiin näihin neljään tapahtumaan järjestettiin lisäliikennettä. Kesän 2026 yksi merkittävimmistä tapahtumista oli Teivon Kuninkuusravit, joiden joukkoliikennepalvelua Nysse suunnitteli yhdessä Tampereen ja Ylöjärven kaupungin kanssa jo keväällä 2026. Teivon alue ei ole erinomaisen joukkoliikenteen varrella, ja siksi suunnitteluun oli tarpeen panostaa tapahtuman onnistumiseksi, ja tapahtuman järjestäjä osallistui sekä suunnitteluun että kuljetuskustannuksiin. Teivon Kuninkuusraveissa oli käytössä Nyssen tapahtumalippu, ja liikennettä Kuninkuusraveihin oli lisätty runsaasti. Kuninkuusraveihin lisättiin myös ratikkavuoroja perjantai-iltaan, koska siellä liikennettä olisi muuten illalla tullut jo harvemman vuorovälin ajalle. Tapahtuma-alueelle lisättiin perusliikenteen lisäksi linjat:

- Linja 82X: Metsäkylä (Ylöjärvi) - Ylöjärvi - Teivo - Pyynikintori (Tampere). Bussi kulkee Kuninkuusravien Elovainion ja Valon caravan-alueiden ohitse.
- Linja 105: Hiedanranta (Tampere) - Teivo - Hiedanranta (Tampere). Bussilla on liityntäyhteys ratikkaan 1 Tampereen keskusta - Hiedanranta.
- Linja 106: Keskustori (Tampere) - Teivo - Keskustori (Tampere).
- Linja 107: Etäparkki (AVANT, Ylöjärvi) - Teivo – Etäparkki (AVANT, Ylöjärvi).

Kuninkuusravien osalta tapahtuman jälkeen järjestäjien loppukeskustelussa saimme Nyssessä erityistä kiitosta erittäin hyvin hoidetusta liikenteestä. Asiakkaat saatiin kuljetettua Kuninkuusraveihin niin linja-autolla vaihdottomasti ja etäparkeista kuin ratikkapysäkiltä tapahtuma-alueelle.

Tapahtumien suurviikonloppuna 7.-8.8.2028 (Tampere City festivaali, Tampereen Sorsapuiston Puistokonsertti ja Eppu Normaalin Kaikki häipyy, on vain nyt -jäähyväiskonsertti) Tampereella järjestettiin samanaikaisesti kolme isoa tapahtumaa lauantaina 8.8.2026. Näiden osalta joukkoliikenteen kapasiteetti ei ollut riittävää, ja siitä on otettava opiksi.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Yleisesti kesällä 2026 keskustassa olleet tapahtumat sujuivat joukkoliikenteen osalta hyvin, koska tapahtumaan osallistujat hajaantuvat keskustasta niin ajallisesti kuin maantieteellisesti. Hankalimpia joukkoliikenteelle ovat kauempana keskustasta olevat tapahtumat paikoissa, joissa kaikki poistuvat heti ja pääosin samaan (keskustan) suuntaan.

Ratikkaliikenteen laajentaminen

Ratikkaliikenteessä lisäliikenteen tarjoaminen tapahtumien aikana ei välttämättä ole mahdollista. Verrattuna esimerkiksi seudun bussikaluston ja bussin kuljettajien määrään, on raitiovaunuja ja kuljettajia hyvin paljon pienempi ja rajatumpi määrä. Tällä hetkellä niin kalusto- kuin kuljettajamääräkin on mitoitettu vain normaalin liikennöinnin tarpeisiin. Raitiotiellä vuorotarjontaa harvennetaan 7,5 minuutin vuorotarjonnasta arkisin noin klo 21:30 linjalla 3 ja linjalla 1 noin klo 20:30, lauantaisin linjalla 3 noin klo 21:30 ja linjalla 1 noin klo 20:30 sekä sunnuntaisin klo 20:30 linjalla 3 ja linjalla 1 klo 19:30. Arkisin nousijatilastosta nähdään, että matkustajakysyntä alkaa hiipua klo 19-22 välillä merkittävästi, ja samalla liikennetarjontaa harvennetaan. Lisäliikenteen järjestäminen tapahtumien ajaksi ratikalle vaatii vaunujen uudelleen sijoittelua ja taetta, että vaunuja on käytettävissä. Jo nykyisellään linjalla 3 liikennöidään Hervantaan tavallisena arkipäivänä klo 01:30 saakka 15 minuutin välein. Perjantain ja lauantain sekä lauantain ja sunnuntain välisinä öinä liikennöidään klo 02-04 välillä 30 minuutin välein. Linjalla 1 on suppeammat liikennöintiajat sekä vuoroväli, sillä linjan molemmille reiteille tarjotaan myös bussiliikenteellä liikennöintiä, linja 20 Keskustorilta Lielahden kautta Lentävänniemeen ja linja 6 Sorin alueelta Taysille ja Linnainmaan suuntaan.

Linjan 1 yöliikenteen laajentaminen

Linjan 1 reitillä yö- ja varhaisaamujen liikennöinti toteutetaan nykyisellään linja-autoilla sekä Lentävänniemeen (linja 20) että Kaupin kampukselle (linja 6). Nykyinen ratikkaliikenne länteen ei liikennöi lähellä Lielahden aluetta, jossa nykyisellään on runsaasti kaupan isoja työpaikka-alueita sekä asumista. Työntekijöiden tai asukkaiden kävelyttäminen yöaikaan Hiedanrannasta ratikkapysäkiltä työpaikalle tai kotiin ei ole nähty kannattavana, etenkin kun bussilinjalla pystytään tarjoamaan niin yhteydet Lentävänniemeen kuin Lielahden alueelle. Lisäksi ratikkalinja 1 hoitaa yhdessä liityntäliikenteen kanssa useiden alueiden joukkoliikennettä. Mikäli linjoilla olisi selvästi toisistaan eroavat liikennöintiajat, olisivat palvelut keskenään irrallisempia. Liityntäliikenteiden liikennöintiajan jatkaminen olisi taas kalliimpaa ja tehottomampaa. Tästä syystä monilla alueilla yöliikenne perustuu bussiin. Taysin ja Linnainmaan suunnalla on runkolinja 6, lännessä Ylöjärvelle 80Y ja Santalahti - Lielahti - Lentävänniemi linja 20. Nämä linjat hoitavat ratikan alueen lisäksi samalla siis myös muita alueita kuin ratikka yksin hoitaisi. Ratikan kunnossapito vaatii radalle ratahuoltotaukoja. Jotta

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

kunnossapidon resursseja pystytään käyttämään tehokkaammin, on osalla rataverkkoa oltava pidemmät tauot, jotta muuta rataosaa voidaan liikennöidä pidempään. Tästä syystä linjan 1 liikennöintiaikojen kasvattaminen vaikuttaisi myös kunnossapidon kustannuksiin ja resursointiin ja tulisi huomattavasti kalliimmaksi, kuin pelkkä kuljettajan tuntikustannus ja liikenteestä aiheutunut kilometrikustannus. Väestömäärän ja -rakenteen puolesta ratikan yöliikenteessä priorisoidaan Hervantaa, Kalevaa ja linjaa 3.

Ratikkaliikenteen käynnistymisestä tammikuussa 2025 on lisätty yksi vuoropari Lentävänniemen suuntaan ilta-aikana. Kun liikenne käynnistyi tammikuussa 2025, viimeinen arki- ja lauantaivuoro Kaupista lähti klo 23:31, jolloin esimerkiksi Helsingin viimeiseltä IC-junalta ei ehtinyt ratikalla kotiin (Tampereella klo 23:53). Nykyisellään viimeinen vuoro Kaupista kohti Lentävänniemeä lähtee klo 00:01, jolloin kotiin pääsee vielä muun muassa Helsingin viimeiseltä IC-junalta.

Tällä hetkellä ei ole suunnitteilla, että liikennepalvelua linjalla 1 laajennettaisiin. Nyssen linjastosuunnittelu vuodelle 2028 on käynnissä, ja suunnittelussa on linjattu, että linjalla 3 jatketaan yöliikennöintiä myös Partolan suunnalle. Linjalla 1 ei ole suunniteltu lisäliikennettä yöaikaan, vaan liikenne esimerkiksi Lentävänniemeen voisi jatkossakin pohjautua bussiliikenteeseen. Hiedanrannan kehittyessä ja asukkaiden määrän kasvaessa on pohdittava uudelleen, miten liikennöinti yöaikaan toteutetaan alueelle.

Tiedoksi
Valtuuston päätöksestä: keskustan valtuustoryhmä, KAPA/Joli Petri Hakala, Satu-Anneli Marjeta, Maiju Lieskivi, Juha Kortteus, Sanna Pasanen, Maarit Kaartokallio, Juha-Pekka Häyrynen, Tampereen Raitiotie Oy/Antti Haukka

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§82

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
-etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)